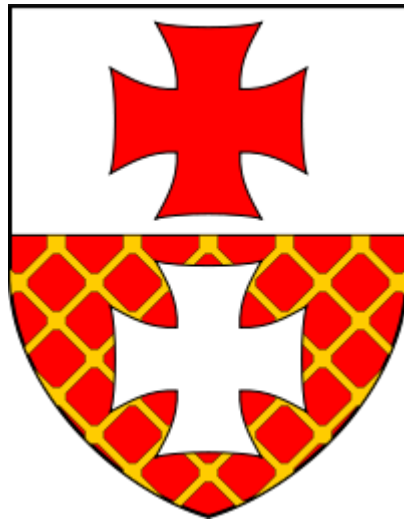

Załącznik do Uchwały Nr 614/2013
Pełniącego funkcje organów Miasta Elbląg
działającego za Radę Miejską
z dnia 4 czerwca 2013 r.

Gminny program przeciwdziałania
przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2013-2018

Elbląg, kwiecień 2013 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
II. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE	3
2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie	3
2.2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy zachowań agresywnych.....	4
2.3. Skutki przemocy w rodzinie	4
2.3.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.....	4
2.3.2. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci.....	5
2.3.3. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie.....	5
III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE	6
3.1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Miasto Elbląg	6
3.1.1 Realizacja procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Elblągu i Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Elbląg.....	6
3.1.2 Skala przemocy na podstawie danych II i III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Elblągu	10
3.1.3 Skala przemocy na podstawie danych Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Elblągu	11
3.1.4 Skala przemocy na podstawie danych Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży w Elblągu w Gminie Miasto Elbląg	12
3.2. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie miasta Elbląg.....	13
IV. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	13
V. Cele programu, obszary, działania, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące program.....	14
V.1.Cel główny programu.....	14
V.2.Cele szczegółowe programu	14
V.3. OBSZAR: Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	14
V.3.1. Cel główny	14
V.3.2. Cele szczegółowe	14
V.3.3. Działania	15
V.3.4. Wskaźniki	15
V.3.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania	16
V.4. OBSZAR: Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.....	17
V.4.1. Cel główny	17
V.4.2. Cele szczegółowe	17
V.4.3. Działania	17
V.4.4. Wskaźniki	17
V.4.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania	18
V.5. OBSZAR: Działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.....	18
V.5.1. Cel główny	18
V.5.2. Cele szczegółowe	19
V.5.3. Działania	19
V.5.4. Wskaźniki	19
V.5.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania	20
V. 6. OBSZAR: Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	20
V.6.1. Cel główny	20
V.6.2. Cele szczegółowe	20
V.6.3. Działania	20
V.6.4. Wskaźniki	21
V.6.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania	21
VI. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU.....	21
VII.SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM. MONITOROWANIE I EWALUACJA.....	23

I. Wprowadzenie

Podstawą opracowania „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2013-2018” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)

Głównym celem *Programu* jest ograniczenie na terenie Gminy Miasto Elbląg rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

Program wskazuje główne kierunki działania Gminy Miasto Elbląg w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Realizacja *Programu* będzie się odbywała w oparciu o 4 obszary problemowe, tj.:

- 1) „Działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie”,
- 2) „Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie”,
- 3) „Działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie”,
- 4) „Podniesienie kompetencji służb”.

Opracowany dokument skorelowany jest z kluczowymi programami ogólnopolskimi i wojewódzkimi związanymi z problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. z (e):

- 1) „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”,
- 2) „Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2014”,
- 3) „Strategią Rozwoju Elbląga na lata 2001-2015”,
- 4) „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Elblągu 2009-2020”.

Działania *Programu* mają charakter wielokierunkowy, dotyczą, w szczególności, profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Do opracowania i realizacji *Programu* zostali zaproszeni specjaliści i praktycy reprezentujący instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się na terenie Elbląga problematyką przemocy w rodzinie. Profesjonalna wiedza współpracującej kadry specjalistów jest gwarancją, iż zaplanowane do realizacji zadania zwiększą skuteczność podejmowanych działań, co przełoży się na ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w naszym mieście.

II. Przemoc w rodzinie – podstawy teoretyczne

2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie - to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących).

Przemoc w rodzinie, w szczególności, naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie jest:

- zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym),
  - intencjonalna (zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu),
- poza tym:
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
  - narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
  - powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym oraz cierpienie i krzywdy moralne u osób, których dotyka.

2.2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy zachowań agresywnych

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów. Obecnie najczęściej spotykane formy przemocy to:

- **przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień,
- **przemoc psychiczna** – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,
- **przemoc seksualna** – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,
- **przemoc ekonomiczna** – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

2.3. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

2.3.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne.

Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

2.3.2. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci.

Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie.

Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

2.3.3. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny.

Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a, który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

3.1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Miasto Elbląg

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Miasto Elbląg została określona na podstawie informacji uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Elblągu, Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Elbląg, II i III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Elblągu, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Elblągu i Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży w Elblągu.

3.1.1. Realizacja procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Elblągu i Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Elbląg

Statystyki prowadzone przez Komendę Miejską Policji w Elblągu z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie w okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. pokazują, że na terenie działania Komendy Miejskiej Policji (miasto i powiat) są następujące:

- 1. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych /ogółem/ – 4345,**
w tym: **dotyczących przemocy w rodzinie /procedura NK/ – 387.**
- 2. Interwencje dotyczące przemocy w rodzinie:**
miejsce interwencji – **miasto – 329,**
wieś – 58.
- 3. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej /ogółem/ – 704,**
w tym: kobiety – 385,
mężczyźni –37 ,
małoletni do ukończenia lat 13 –200,
małoletni od 13 do 18 lat – 82.

4. Liczba sprawców przemocy domowej /ogółem/ – 397,

w tym: kobiety – 33,
mężczyźni – 362,
nieletni – 2.

5. Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych /ogółem/ – 107,

w tym: kobiety – 2,
mężczyźni – 105,
nieletni – 0.

6. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu /ogółem/ – 145,

w tym: kobiety – 9,
mężczyźni – 136,
nieletni – 0.

w tym: przewiezionych do Pogotowia Socjalnego – 66,

kobiety – 2,
mężczyźni – 64,
nieletni – 0,

przewiezionych do Policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych
do wytrzeźwienia – 41,

kobiety – 0,
mężczyźni – 41,
nieletni – 0.

7. Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej – 0:

pokrzywdzony /a/ – 0,
sprawca – 0.

8. Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej – 0

9. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura „Niebieskich Kart”:

Podstawa prawna	Treść	Liczba postępowań		
		wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
z art. 207 k.k.	„Znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny.”	154	137	72

10. Liczba informacji przesłanych do:

- a) ośrodków pomocy społecznej – 331,
- b) gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – 41,
- c) placówek służby zdrowia – 0,
- d) placówek szkolno-wychowawczych – 0,
- e) organizacji pozarządowych – 2,
- f) innych – 11.

Razem – 385

Komenda Miejska Policji w Elblągu w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012r. podejmowała działania wobec przemocy w rodzinie dotyczące realizacji procedury „NIEBIESKIEJ KARTY”.

1. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” /ogółem/ – 227,

w tym:

- liczba formularzy wszczynających procedurę – 216,
- liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury – 11.

2. Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą /ogółem/ - 227,

w tym:

- miasto – 179,
- wieś – 48.

3. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą /ogółem/ - 457, w tym:

a) kobiet – 219

- do 65 roku życia – 200,
- od 66 roku życia – 19,

b) mężczyźni - 19

- do 65 roku życia – 15,
- od 66 roku życia – 4,

c) małoletnich – 219.

4. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie /ogółem/ – 231, w tym:

kobiet – 16,

mężczyźni – 215,

nieletnich – 0.

5. Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc

w rodzinie /ogółem/ – 3, w tym:

- kobiet – 0,

- mężczyźni – 3,

- nieletnich – 0.

6. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu /ogółem/ – 66, w tym:

- kobiet – 1,

- mężczyźni – 65,

- nieletnich – 0.

a) doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek /ogółem/ – 28, w tym:

- kobiet – 1

- mężczyźni – 27

- nieletnich – 0

b) doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia /ogółem/ - 22, w tym:

- kobiet – 0,

- mężczyzn – 22,
- nieletnich – 0.

7. Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej /ogółem/ – 0.

8. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy:

- fizycznej – 195,
- psychicznej – 227,
- seksualnej – 20,
- innego rodzaju zachowań – 181.

9. Rodzaje pomocy udzielonej osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą:

- umieszczenie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 2,
- umieszczenie w ośrodku wsparcia – 0,
- umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej – 0,
- umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 0,
- umieszczenie w szpitalu – 1,
- udzielenie pomocy medycznej – 0,
- inny rodzaj pomocy – 0.

Z przedstawionych danych wynika, że wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą przeważają kobiety i osoby małoletnie. Mężczyźni dominują wśród osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc. Najczęściej występującą formą przemocy w rodzinie jest przemoc psychiczna i fizyczna.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy Zarządzeniem nr 452/2011 Prezydenta Miasta Elbląg z dnia 29 września 2011 r. w Gminie Miasto Elbląg został powołany Zespół Interdyscyplinarny.

Została przyjęta do realizacji Uchwała Nr VII/152/2011 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasto Elbląg oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie Porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym, które zostały zawarte pomiędzy Gminą Miasto Elbląg, a:

- Komendą Miejską Policji w Elblągu,
- Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym w Elblągu,
- SPS ZOZ Szpitalem Miejskim im. Jana Pawła II w Elblągu,
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Elblągu,
- Sądem Rejonowym w Elblągu,
- Elbląskim Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej,
- Radą Elbląskich Organizacji Pozarządowych,
- Elbląską Radą Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych,
- Departamentem Edukacji Urzędu Miejskiego w Elblągu.

W ramach działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Miasta Elbląg w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. realizowane były 263 procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” (NK), z czego:

- 49 procedur NK wszczętych w 2011 r. (w okresie od 19 października) i nie zakończonych do 31 grudnia 2011 r. oraz
- 214 procedur NK w sprawach, które wpłynęły do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w 2012 r.

Do dnia 31 grudnia 2012 r. zakończonych zostało łącznie 150 procedur NK, z czego:

- 48 procedur „NK” z 2011 r.
- 102 procedury NK z 2012 r.

W 2013 r. będzie kontynuowana realizacja:

- 1 procedury NK z 2011 r.
- 112 procedur NK z 2012 r.

W 2012 r. do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Elblągu:

- wpłynęło 214 wypełnionych formularzy „Niebieskiej Karty”, z tego:
- 159 NK założonych przez funkcjonariuszy KMP w Elblągu
- 36 NK założonych przez pracowników socjalnych MOPS
- 14 NK założonych przez pracowników resortu edukacji (szkoły - 12 NK i poradnie psychologiczno-pedagogiczne - 2 NK)
- 5 NK założonych przez pracowników służby zdrowia.

W celu realizacji ww. procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” powołanych zostało 167 grup roboczych, a realizację 47 procedur NK koordynował Zespół Interdyscyplinarny. Koordynatorami pracy grup roboczych byli przedstawiciele instytucji, które zakładały Niebieską Kartę.

W ramach realizacji procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” zostały skierowane wnioski do niżej wymienionych instytucji:

- 3 do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 9 do kuratorów zawodowych,
- 9 do Sądu,
- 9 do Prokuratury Rejonowej,
- 4 do Policji,
- 1 do Departamentu Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji Urzędu Miejskiego w Elblągu.

3.1.2 Skala przemocy na podstawie danych II i III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Elblągu

W II i III Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Elblągu w 2012 r. prowadzonych było 146 spraw, w których orzeczenia zostały wydane za czyn z art. 207 § 1 kk., dla porównania w roku 2011 prowadzone były 152 takie sprawy. (art. 207. § 1. „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”)

3.1.3 Skala przemocy na podstawie danych Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Elblągu

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Elblągu przy ul. Związku Jaszczurczego 17 został utworzony 1 marca 2011 r. Udziela specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy domowej w zakresie interwencyjnym, prawnym, socjalnym i terapeutycznym służącej bezpieczeństwu i ochronie ofiar przemocy, czasowej izolacji od źródeł kryzysu oraz skutecznej i intensywnej pomocy interwencyjnej.

Podstawowy zakres działalności Ośrodka obejmuje:

1. usługi w zakresie interwencyjnym:

- zapewnienie schronienia ofiarom przemocy (bez skierowania, na okres do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia w indywidualnych, uzasadnionych przypadkach),
- ochronę ofiar przemocy domowej przed jej sprawcami,
- udzielanie ofiarom przemocy natychmiastowej pomocy psychologicznej, medycznej i wsparcia,
- rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy i opracowanie indywidualnego planu pomocy,
- wspieranie w przewyżnianiu sytuacji kryzysowej związanej z występowaniem przemocy w rodzinie,

2. usługi w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych, tj.:

- całodobowego pobytu,
- pomieszczeń do spania,
- wspólnego pomieszczenia do pobytu dziennego,
- miejsca zabaw dla dzieci,
- pomieszczenia do nauki,
- wyżywienia, odzieży, obuwia,
- środków czystości i higieny osobistej,

3. usługi w zakresie terapeutyczno – wspomagającym:

- diagnoza sytuacji rodzinnej i opracowanie indywidualnego planu pomocy ofierze przemocy w rodzinie,
- udzielanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego i socjalnego (konsultacje, poradnictwo prawne, pomoc w pisaniu pism procesowych, towarzyszenie ofiarom przemocy podczas rozpraw sądowych)
- prowadzenie grup wsparcia, grup samopomocowych i terapeutycznych oraz terapii indywidualnej dla ofiar przemocy,
- zapewnienie ofiarom przemocy dostępu do pomocy medycznej,
- przeprowadzenie diagnozy sytuacji dzieci oraz udzielanie im wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz specjalistycznej pomocy terapeutycznej i socjoterapeutycznej,
- konsultacje wychowawcze.

Ośrodek dysponuje obecnie 15 miejscami całodobowymi. **W 2011 r. w okresie od 1 marca do 31 grudnia:**

- z pomocy całodobowej skorzystały 23 osoby, w tym 10 kobiet i 13 dzieci,
- z poradnictwa specjalistycznego dla osób przychodzących z zewnątrz skorzystało 60 osób,
- z poradnictwa prawnego dla osób przychodzących z zewnątrz skorzystało 16 osób.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r.:

- z pomocy całodobowej skorzystały 43 osoby, w tym 18 kobiet i 25 dzieci,
- z poradnictwa specjalistycznego dla osób przychodzących z zewnątrz skorzystało 65 osób,
- z poradnictwa prawnego dla osób przychodzących z zewnątrz skorzystało 27 osób.

3.1.4 Skala przemocy na podstawie danych Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży w Elblągu

Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży w Elblągu przy ul. Nowodworskiej 49 udziela wsparcia w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej poprzez:

- indywidualne rozmowy z mieszkanką, opracowanie indywidualnego planu wsparcia przez pracownika socjalnego, przy udziale pracownika i osoby zainteresowanej,
- wspólne rozmowy wspierające z mieszkankami, wzajemna obserwacja zachowań, dzielenie się spostrzeżeniami, wspólna analiza zachowań, wyciągnięcie wniosków,
- oferowanie poczucia bezpieczeństwa poprzez zapewnienie schronienia, wyżywienia, niezbędnej odzieży,
- udzielenie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, budowanie/ wzmocnienie własnej wartości, wyrabianie instynktu macierzyńskiego, budowanie więzi rodzicielskiej poprzez indywidualne rozmowy z matkami,
- nagradzanie, dowartościowanie za prawidłowe, solidne i dobre wykonanie powierzonych zadań, obowiązków oraz wykazanie własnej inicjatywy,
- udzielanie konsultacji wychowawczych w zakresie pielęgnacji noworodka, pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym,
- podnoszenie samooceny, motywacja do kontynuacji nauki i podnoszenia kwalifikacji.

Ośrodek dysponuje 20 miejscami całodobowymi dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

W 2011 r. w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia:

- przed sprawcami przemocy zostały izolowane 4 osoby (w tym 2 kobiety i 2 dzieci)
- z pobytu stacjonarnego skorzystały 42 osoby (w tym 25 kobiet i 17 dzieci).

W 2012 r. w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia:

- przebywało 8 ofiar (w tym 3 kobiety i 5 dzieci)
- z pobytu stacjonarnego skorzystały 32 osoby (w tym 16 kobiet i 16 dzieci)

Przedstawione ww. dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie pokazują istnienie problemu w Elblągu, ujawniają jedynie niewielką część, a nie rzeczywistą skalę zjawiska, ponieważ dotyczą tylko osób, które odważyły się przerwać milczenie, zgłaszają problem, szukają pomocy i wsparcia.

3.2. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie miasta Elbląg

Wykaz instytucji i organizacji, placówek służby zdrowia i przychodni specjalistycznych funkcjonujących na terenie Elbląga, w których osoby doświadczające przemocy i stosujące przemoc będą mogły uzyskać pomoc i wsparcie, zostanie wydany w postaci odrębnego *Informatora*, który będzie aktualizowany w miarę potrzeb.

IV. Podstawy prawne opracowania programu

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Rozdział drugi pn. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), która w art. 6 ust. 2 zobowiązuje gminy do: opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r. Nr 135 z późn. zm.) powstała w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2013 r. Nr 182), która określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej.

„Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2013-2018” jest spójny z oraz z (e):

- „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”,
- „Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2014”,
- „Strategią Rozwoju Elbląga na lata 2001-2015”,
- „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Elblągu 2009-2020”,
- „Elbląskim programem wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2012-2014”.

- „Programem działań prorodzinnych wraz z systemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Elblągu na lata 2010-2015,”

V. Cele programu, obszary, działania, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące program

V.1. Cel główny programu

Ograniczenie, na terenie Gminy Miasto Elbląg na prawach powiatu, rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie

V.2. Cele szczegółowe programu

- Wdrożenie na terenie Elbląga systemowych rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, oraz podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług.
- Umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- Wdrożenie efektywnych programów korekcyjno – edukacyjnych i innych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

V.3. OBSZAR: Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie

V.3.1. Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

V.3.2. Cele szczegółowe

- Zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Elblągu.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Elbląga w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Elbląga w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie .
- Zwiększenie dostępności oraz poprawa skuteczności ochrony i pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Wdrożenie systemowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Elbląga.

V.3.3 Działania

- Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Elbląga, w tym ustalenie liczby rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Cykliczne prowadzenie lokalnej kampanii społecznej (np. plakaty, konferencje, ulotki, broszury, artykuły itp.).
- Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą.
- Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Elbląg.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.
- Podejmowanie działań mających na celu uwrażliwienie mieszkańców Elbląga na problem przemocy w rodzinie.
- Ograniczanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie w mediach lokalnych – promowanie programów i tekstów pozbawionych treści przemocowych.
- Stworzenie miejskiego systemu działań profilaktycznych i stałe jego doskonalenie.
- Prowadzenie zajęć wychowawczo – profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą, których celem jest uświadomienie mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie, jej skutkach i instytucjach/ osobach udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy.
- Prowadzenie poradnictwa oraz działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą.
- Realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doświadczających tej przemocy.
- Wspieranie inicjatyw oddolnych podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Nawiązanie współpracy z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w zakresie wprowadzenia do nauk przedmażeńskich treści dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.
- Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V.3.4 Wskaźniki

- Liczba konferencji, seminariów, warsztatów, i innych spotkań organizowanych dla mieszkańców miasta, instytucji i organizacji wspomagających rodzinę, pracujących z dzieckiem i rodziną, udzielających pomocy w sytuacji kryzysowej.
- Liczba materiałów informacyjnych mówiących o przyczynach i skutkach przemocy w rodzinie oraz instytucjach udzielających pomocy rodzinie przeżywającej kryzys.
- Liczba informacji prasowych przekazanych do biura prasowego Urzędu Miejskiego w Elblągu dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, celem przesłania ich do mediów lokalnych.
- Liczba osób, które skorzystały z usług w zakresie poradnictwa.

- Liczba osób, które stwierdzą, że w wyniku uczestnictwa w poszczególnych działaniach poprawiła się ich wiedza na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które przystąpiły i ukończyły program korekcyjno – edukacyjny lub inny program.
- Liczba osób zajmujących się działalnością w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które uczestniczyły w szkoleniach, kursach, konferencjach itp.
- Liczba osób zajmujących się działalnością z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które podniosły swoje kwalifikacje i kompetencje zawodowe.
- Liczba zrealizowanych projektów obejmujących działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Liczba instytucji prowadzących zajęcia wychowawczo- profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą.
- Liczba uczestników zajęć wychowawczo- profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
- Liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę w zakresie wprowadzenia do nauk przedmałżeńskich treści dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.

V.3.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania

- Urząd Miejski w Elblągu, a w szczególności: Biuro Prasowe Urzędu Miejskiego, Departament Komunikacji Społecznej, Departament Społeczny, Departament Edukacji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu,
- elbląskie media,
- szkoły i placówki oświatowe, przedszkola,
- poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
- żłobki, całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- placówki służby zdrowia,
- Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Elblągu,
- Delegatura Okręgowej Izby Lekarskiej w Elblągu,
- Uniwersytet III Wieku i Osób Niepełnosprawnych,
- organizacje pozarządowe, w szczególności działające na rzecz dziecka i rodziny,
- domy pomocy społecznej,
- Komenda Miejska Policji w Elblągu,
- Prokuratura Rejonowa w Elblągu,
- sąd i kuratorskie służby sądowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- inne instytucje.

V.4. OBSZAR: Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie

V.4.1. Cel główny

Zwiększenie dostępności i podniesienie skuteczności działań ochronnych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

V.4.2. Cele szczegółowe

- Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy tymi podmiotami.
- Zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz form udzielanej pomocy.
- Zapewnienie pomocy i wsparcia oraz bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

V.4.3 Działania

- Koordynowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności do informacji w zakresie możliwości i form pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.
- Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy miejsc całodobowych w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- Opracowanie i wdrożenie procedury postępowania w przypadku nietrzeźwej osoby pokrzywdzonej przemocą w rodzinie.
- Propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Świadczenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego dla osób doświadczających i zagrożonych przemocą w rodzinie .
- Prowadzenie działań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Tworzenie i rozwijanie nowatorskich form wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Promowanie inicjatyw oddolnych w zakresie tworzenia i realizacji programów pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz wspierania rodziny w wykonywaniu funkcji wychowawczej.
- Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

V.4.4 Wskaźniki

- Liczba osób korzystających z proponowanych przez Gminę Miasto Elbląg form pomocy.
- Liczba osób korzystających z pomocy w całodobowych placówkach pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

- Liczba placówek udzielająca wsparcia i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
- Liczba udzielonych porad, konsultacji i innych form udzielonej pomocy.
- Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.
- Liczba programów nowatorskich.
- Liczba organizacji pozarządowych, które w danym roku realizowały zadania na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Liczba osób korzystających z programów nowatorskich.
- Liczba ulotek, plakatów, informacji medialnych informujących o podmiotach świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
- Liczba mieszkań przydzielonych przez Gminę Miasto Elbląg osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
- Liczba osób, które stwierdziły, że w wyniku uzyskanej pomocy poprawie uległa ich sytuacja życiowa.

V.4.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania

- Urząd Miejski, a w szczególności Departament Społeczny, Departament Edukacji, Departament Bezpieczeństwa, Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Informacji Niejawnych, Departament Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu,
- Komenda Miejska Policji w Elblągu,
- Prokuratura Rejonowa w Elblągu,
- placówki służby zdrowia,
- Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Elblągu,
- Delegatura Okręgowej Izby Lekarskiej w Elblągu,
- poradnie psychologiczno – pedagogiczne, psychologów i pedagogów szkolni,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny,
- całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- sąd, kuratorskie służby sądowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- szkoły i placówki oświatowe,
- Zarząd Budynków Komunalnych.

V.5. OBSZAR: Działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

V.5.1 Cel główny

Intensyfikacja działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

V.5.2 Cele szczegółowe

- Tworzenie w ramach „dobrej praktyki” nowych programów psychologiczno – terapeutycznych lub innych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Opracowanie i wdrożenie programów korekcyjno – edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.
- Doskonalenie systemu monitoringu zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Zwiększenie liczby wniosków w sprawie objęcia osób stosujących przemoc w rodzinie programami korekcyjno – edukacyjnymi.

V.5.3 Działania

- Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Opracowanie i systematyczna realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Promowanie „dobrych praktyk” w zakresie realizowania innych programów wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Zwiększenie udziału osób skazanych przez sąd za przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych poprzez wzrost liczby wniosków kierowanych do sądu w tym przedmiocie.
- Propagowanie konieczności współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w obszarze związanym z kierowaniem osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych.
- Podejmowanie działań interwencyjnych właściwych służb w związku ze zgłoszeniem podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie.
- Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty.
- Współdziałanie i wymiana informacji pomiędzy Komendą Miejską Policji w Elblągu, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Podejmowanie działań mających na celu izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie od osób doświadczających przemocy w rodzinie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- Propagowanie postaw mających na celu natychmiastową reakcję osób funkcjonujących w najbliższym środowisku na zauważone przejawy rodzinnej przemocy.

V.5.4 Wskaźniki

- Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Liczba alternatywnych programów wdrożonych w ramach „dobrej praktyki”.
- Liczba interwencji policji, pracowników socjalnych, kuratorskich służb sądowych.
- Liczba wyroków nakazujących osobom stosującym przemoc w rodzinie udział w programach korekcyjno – edukacyjnych.
- Liczba spotkań przedstawicieli instytucji współpracujących ze sobą w zakresie monitoringu zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie.

- Liczba osób objętych programami oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.
- Liczba osób objętych innymi programami oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
- Liczba interwencji w związku z przemocą w rodzinie.
- Ilość orzeczeń izolujących osoby stosujące przemoc w rodzinie od osób doświadczających przemocy w rodzinie.

V.5.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania

- sądy w ramach swoich ustawowych uprawnień,
- Prokuratura Rejonowa w Elblągu,
- Komenda Miejska Policji w Elblągu,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu,
- Zespół Interdyscyplinarny (w zakresie kierowania do programów),
- organizacje pozarządowe (w zakresie realizacji programów),
- Urząd Miejski w Elblągu (w zakresie finansowania realizacji programu).

V.6.OBSZAR: Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

V.6.1 Cel główny

Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jakości i dostępności świadczonych usług w tym zakresie poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr.

V.6.2 Cele szczegółowe

- Zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego), których celem jest podnoszenie kwalifikacji oraz doskonalenie umiejętności osób pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc, jak i osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie.
- Zapewnienie możliwości podnoszenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie rozpoznawania wczesnych symptomów występowania zjawiska przemocy w rodzinie.
- Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc.
- Poprawa sprawności i jakości świadczonych usług w zakresie przemocy w rodzinie przez instytucje do tego zobowiązane i uprawnione.

V.6.3 Działania

- Zapewnienie możliwości udziału w organizowanych szkoleniach dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawicieli innych instytucji, stowarzyszeń, związków wyznaniowych.

- Planowanie i delegowanie osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie do udziału w zewnętrznych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego, w tym nadających kwalifikacje (w miarę zgłaszanych potrzeb).
- Zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie w formie grupy wsparcia lub superwizji.

V.6.4 Wskaźniki

- Liczba zrealizowanych szkoleń dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawicieli innych instytucji, stowarzyszeń i związków wyznaniowych.
- Liczba osób uczestniczących w w/w szkoleniach.
- Liczba osób podnoszących kwalifikacje (podniesienie poziomu wykształcenia, zdobycie dodatkowych kwalifikacji, uprawnień) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub prowadzenia terapii ze wszystkimi stronami konfliktu,

V.6.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania

- Urząd Miejski,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu,
- uczelnie wyższe, firmy organizujące szkolenia,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- sąd, prokuratura, policja,
- szkoły i placówki oświatowe, w szczególności poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny.

VI. Zasady finansowania programu

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany w różnych formach, z wykorzystaniem wielu źródeł finansowania, dlatego zakres realizacji działań programowych w poszczególnych latach uzależnia się od wielkości środków finansowych Gminy Miasta Elbląg na prawach powiatu, a także środków będących w dyspozycji organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz dzieci i rodziny.

Finansowanie niektórych zadań programowych planowane będzie m.in. ze środków pochodzących z budżetu:

- 1) Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) jednostek organizacyjnych Gminy Miasta Elbląg (m.in. szkół i placówek oświatowych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elblągu, żłobków, całodobowych placówek opiekuńczo - wychowawczych),
- 3) Departamentów Urzędu Miejskiego (m.in. Departament Edukacji, Departament Społeczny, Departament Komunikacji Społecznej, Departament Bezpieczeństwa, Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Informacji Niejawnych).

Ponadto uprawnione jednostki i organizacje aplikować będą o środki pozabudżetowe na realizację zaplanowanych w niniejszym programie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie, a także osób stosujących przemoc w rodzinie.

W latach 2013 – 2018 **wstępnie projektowane potrzeby finansowe** (nie ujęte w budżetach jednostek organizacyjnych i organizacji pozarządowych) **na realizację kluczowych działań** niniejszego programu są następujące:

Obszar	Działania	2013 r.*	2014 r.*	2015 r. – 2018 r.
V.3	- Organizacja kampanii społecznej.	10.000,-	12.000,-	Wysokość środków finansowych ustalona będzie po dokonaniu analizy wyników monitorowania i ewaluacji programu.
	- Organizacja zajęć wychowawczo – profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą, (forma grantu).	10.000,-	12.000,-	
V.4	- Promowanie inicjatyw oddolnych w zakresie tworzenia i realizacji programów pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz wspierania rodziny w wykonywaniu funkcji wychowawczej (forma grantu).	10.000,-	12.000,-	Wysokość środków finansowych ustalona będzie po dokonaniu analizy wyników monitorowania i ewaluacji programu
	- Poradnictwo (forma grantu)	5.000,-	5.000,-	
V.5	Realizacja zajęć korekcyjno – edukacyjnych i innych.	25.000,-	25.000,-	Wysokość środków finansowych ustalona będzie po dokonaniu analizy wyników monitorowania i ewaluacji programu.
V.6	Dofinansowanie do szkoleń, w szczególności udział terapeutów w grupach wsparcia, superwizjach.	20.000,-	20.000,-	Wysokość środków finansowych ustalona będzie po dokonaniu analizy wyników monitorowania i ewaluacji programu
Łącznie		80.000,-	86.000,-	

*Wysokość planowanych środków finansowych może ulec zmianie.

VII. Sposób realizacji programu. Zarządzanie programem. Monitorowanie i ewaluacja

VII.1.Sposób realizacji programu

Zakłada się, że „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2013 – 2018” będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej przez okres pięciu lat.

Działania skierowane do społeczności, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych z obszaru przeciwdziałania będą miały charakter :

- 1) profilaktyczny – promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy, nowatorskich i systemowych rozwiązań,
- 2) edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy,
- 3) pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno – terapeutyczne, korekcyjno – edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielenia pomocy,
- 4) wspierający – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca i wymiana doświadczeń oraz informacji.

VII.1.1 Harmonogram działań

Wdrożenie i realizacja *Programu* odbywać się będzie zgodnie z ustalonym harmonogramem opracowanym, w następujących terminach: w 2013 r. - do 30 września, w latach 2014 – 2018 - do 31 stycznia .

Harmonogram będzie uwzględniał:

- 1) terminy realizacji projektowanych działań,
- 2) realizatorów poszczególnych zadań,
- 3) źródła finansowania,
- 4) uwagi dotyczące realizacji planowanych zadań.

Harmonogram działań zatwierdza do realizacji corocznie Prezydent Miasta Elbląg w terminach wskazanych powyżej.

VII.2 Zarządzanie programem

Programem zarządzać będzie Zespół ds. monitorowania i ewaluacji, powołany przez Prezydenta Miasta Elbląg. Za koordynowanie prac Zespołu ds. monitorowania i ewaluacji niniejszego programu odpowiada Departament Społeczny Urzędu Miejskiego w Elblągu.

Spotkania Zespołu odbywać się będą co najmniej raz na pół roku celem:

- 1) wymiany informacji oraz doświadczeń,
- 2) inicjowania szczegółowych działań zawartych w harmonogramie,
- 3) przeprowadzenia bieżącego monitorowania,
- 4) przeprowadzenia ewaluacji częściowej (raz w roku),
- 5) ustalenia potrzeb finansowych na dalszą realizację niniejszego programu,
- 6) opracowania projektu (według potrzeb) zmian w harmonogramie realizacji programu.

VII.3 Monitorowanie i ewaluacja

VII.3.1. Monitorowanie

Program będzie monitorowany co pół roku w celu sprawdzenia czy:

- 1) działania ujęte w programie są realizowane,
- 2) zadania określone w harmonogramie są realizowane w ustalonych terminach.

Porównanie informacji, danych na temat postępów realizacji programu z harmonogramem pozwoli na rejestrację bezpośrednich rezultatów prowadzonych działań oraz na zweryfikowanie tempa i kierunku realizacji założonych celów programowych.

VII.3.2. Ewaluacja

Dla zbadania efektów programu, w trakcie jego realizacji (raz w roku) oraz po jego zakończeniu przeprowadzona zostanie ewaluacja pod kątem następujących kryteriów:

- 1) adekwatności – stopień dostosowania programu do potrzeb osób, które zostały nim objęte,
- 2) użyteczności – stopień przydatności programu dla odbiorców,
- 3) skuteczności – stopień osiągnięcia zaplanowanych celów,
- 4) efektywności – sprawność działań podejmowanych w toku realizacji programu,
- 5) oddziaływania – stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie,
- 6) trwałości – stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie.

Zespołu ds. monitorowania i ewaluacji ustali pytania, metody i narzędzia badawcze, a także sposób realizacji ewaluacji, w tym system gromadzenia danych, informacji itp.

Szersze spojrzenie na program, oraz sposób jego wdrażania dokonane w drodze identyfikacji i oceny celów oraz sposobów realizacji dostarczy wniosków, co do skuteczności programu oraz ewentualnych potrzeb związanych z wzmocnieniem oddziaływania programu, usprawnienia procesów zarządzania czy modyfikacji kierunków działań.

Program został opracowany przez Zespół programowy w składzie:

1. Iwona Piotrowska - Prokuratura Rejonowa w Elblągu,
2. Edyta Belczyńska - Prokuratura Rejonowa w Elblągu,
3. Dorota Huk-Szpocińska - Kurator dla dorosłych, Sąd Rejonowy w Elblągu,
4. Jacek Pipczyński - Kurator dla nieletnich, Sąd Rejonowy w Elblągu,
5. Jarosław Graman – Komenda Miejska Policji w Elblągu,
6. Bożena Kruszewska - Kuratorium Oświaty w Olsztynie Delegatura w Elblągu,
7. Anna Olszewska - Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Prześstępstwem, Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego,
8. Elżbieta Fałkowska - Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Elblągu,
9. Zofia Janowicz – Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Elblągu,
10. s. Elżbieta Dąbrowska – Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Dom Dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży w Elblągu,
11. ks. Edward Rysztowski – Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN” Oddział Elbląg,
12. Teresa Urban – Pełnomocnik Prezydenta ds. Seniorów, Uniwersytet III Wieku i Osób Niepełnosprawnych
13. Małgorzata Adamowicz – Radna Rady Miejskiej w Elblągu,
14. Barbara Dyrła - Dyrektor Departamentu Społecznego Urzędu Miejskiego w Elblągu,
15. Wioletta Janas - Departament Społeczny Urzędu Miejskiego w Elblągu,
16. Jadwiga Woronowicz - Departament Społeczny Urzędu Miejskiego w Elblągu,
17. Maria Wądołowska - Departament Bezpieczeństwa, Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Informacji Niejawnych Urzędu Miejskiego w Elblągu,
18. Katarzyna Borowska – Departament Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego w Elblągu,
19. Halina Markowska - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu,
20. Dorota Kodrzycka – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu.